

Ланова І.В.
Криворізький національний університет
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: lanovaya@ukr.net

Актуальні проблеми навчання професійного мовлення іноземних студентів-нефілологів

Великий досвід, накопичений у навчанні студентів-нефілологів української мови як іноземної, дає можливість проаналізувати й реально визначити проблеми, розв'язання яких сприятимуть принциповому покращенню викладання української мови в іноземній аудиторії.

Однією з головних проблем навчання української мови як іноземної майбутніх фахівців технічного спрямування є формування їхньої комунікативної компетентності в професійному спілкуванні. Навчання професійного мовлення стає на сьогодні основним аспектом навчання мови. У загальній системі навчання іноземної мови цей аспект спрямовується на конкретизацію мети поглибленого вивчення професійного мовлення, чим забезпечуються реальні комунікативні потреби іноземних студентів під час оволодіння спеціальністю, а також використання функціонального стилю мовлення із властивими йому особливостями вираження в різних ситуаціях професійного спілкування. Це, своєю чергою, вимагає принципового коригування змісту навчання та створення методичних систем його реалізації, які сприятимуть формуванню професійно спрямованої комунікативної компетенції майбутніх фахівців.

Навчання професійного спілкування починається з навчання наукового мовлення, яке, як відомо, уводиться в розклад вже на п'ятому тижні навчання іноземців на підготовчому факультеті та є домінантним у їх подальшому навчанні на основних факультетах. З одного боку, це виправдано: максимально враховуються комунікативні потреби студентів у сфері їхньої майбутньої спеціальності відповідно до практичних цілей навчання студентів-нефілологів; крім того, царину наукового мовлення досліджено на сучасному етапі досить досконало. З іншого боку, доречно з'ясувати, чи є навчання наукового мовлення навчанням української мови загалом, чи дає оволодіння науковим мовленням можливість адекватно користуватися мовою в інших сферах спілкування? Адже мова писемного наукового тексту та книжково-писемного літературного еталона не збігаються. Тому необхідно знайти розумну пропорцію у використанні мовного матеріалу, що виходить за межі наукової сфери, адже саме загальнолітературні елементи є тією базою, що використовується в кожному функціональному стилі мовлення.

Актуальною на сьогодні залишається і проблема навчання іноземних студентів різним видам мовленнєвої діяльності та співвідношення між цими видами. І хоч на першому місці тут знаходиться читання як основний засіб оволодіння спеціальністю й отримання інформації, не менш важливим є питання навчання студента-іноземця слухати й розпізнавати мовлення та, перш за все, наукове мовлення, до чого зобов'язує лекційна форма навчання у наших вищих навчальних закладах.

Заслуговує на увагу й навчання писемного мовлення – уміння письмово висловлювати думку відповідно до загальноприйнятих норм, що є дуже важливим для спеціаліста. Відомо, що в сучасному писемному науковому мовленні існують досить усталені норми організації висловлювання й тексту, обов'язкові для друкованих видань; вони роблять наукове писемне мовлення досить упорядкованим і мало варіативним за галузями знань. Ці норми виявляються й при виборі слова та його

оточенні, і при виборі засобів зв'язку речень, і в пунктуації, теж досить точній і впорядкованій. Але, на жаль, треба констатувати той факт, що зовсім незначна кількість випускників-іноземців можуть бездоганно писати дипломну роботу, хоч усно вони часто висловлюються досить добре.

Слід зазначити, що спеціалізацію викладання щодо видів мовленнєвої діяльності не можна розуміти абсолютивно та штучно ізолювати навчання одному виду від навчання іншому, тому що студентові потрібен увесь комплекс навичок та умінь.

Ще однією проблемою навчання іноземних студентів української мови, яка не втрачає і, схоже, не втратить своєї актуальності, є проблема створення підручника-мікромоделі системи навчання загалом, що містить усі компоненти системи: цілі, зміст, структуру навчального (іншомовного) матеріалу, певним чином організованого, педагогічний процес (різні форми діяльності вчителя та учнів, включаючи позакласні форми роботи, методи, інші засоби навчання, зокрема програму).

Перед авторами сучасних навчальних комплексів постає завдання вдосконалення форм і способів урахування рідної мови й культури адресата підручника. Теоретичною базою для такого вдосконалення має стати лінгвокраїнознавча теорія слова та провідний принцип активної комунікативності, що передбачає найповніше відображення в підручнику природи спілкування, а також різноманітних форм його виявлення. Відомо, що комунікативність як базова категорія методики передбачає використання мови, що вивчається, з початкових стадій навчання в природних для навчання цілях або максимально наближених до них, імітуючи їх. Отже, у комунікативному підручнику шляхом моделювання реальних ситуацій спілкування будуть представлені не навчальні «сурогати» спілкування, а дійсні або максимально наближені до дійсних мовленнєві зразки, що відображають природний процес комунікації українською мовою в умовах сучасності.

Розв'язання зазначених проблем має значно підвищити рівень ефективності викладання української мови для іноземних студентів-нефілологів, які навчаються у вищих закладах освіти України.

*Lapuzina E.N., Romanov Yu.A., Snegurova T.A.
National technical university Kharkov Polytechnic Institute
Kharkov, Ukraine
e-mail: elapuzina@gmail.com,
yu.aleks63@gmail.com, tatianasneg191@gmail.com*

The family of learner's bilingual mathematical dictionaries

The problem of vocabulary support of the educational process when teaching international students has long remained the focus of attention of specialists in this field, methodologists, and practical teachers. It should be noted that vocabulary support acquires special significance while teaching international students natural sciences in which terms and their precise translation equivalences are extremely important.

The staff of departments of International Education Faculty (IEF) of National technical university Kharkov Polytechnic Institute (NTU KhPI) for more than forty years of work with international students have accumulated considerable experience in creating vocabulary support for the educational process of international students including the compilation of terminological dictionaries [1–2]. At the same time, the conditions of teaching and globalization of educational process, constantly changing nowadays, force teachers to